

MOȘTENIREA ARHEOLOGULUI CONSTANTIN DASCĂLU

Mădălin-Cornel VĂLEANU
Silviu VĂCARU

Constantin Dascălu (5 iunie 1879-15 noiembrie 1935) este cunoscut în arheologia românească mai ales în urma participării sale, ca reprezentant al statului român, la campania de săpături arheologice de la Cucuteni, întreprinse de arheologul german Hubert Schmidt, în anul 1910. Din această postură, el a fost implicat în selectarea și expedierea la Berlin a materialelor arheologice, publicând două scurte note despre descoperirile arheologice de aici. Dar moștenirea rămasă în urma lui Constantin Dascălu, la peste 100 de ani de la acele evenimente, se dovedește a fi mult mai valoroasă pentru patrimoniul cultural și științific național.

Date biografice privitoare la Constantin Dascălu

Copilăria și școala primară. La 5 iunie 1879¹, în familia de agricultorilor Mihalache și Smaranda Dascălu din satul Blândești², comuna Cârniceni din județul Iași, venea pe lume

---

¹ A se vedea copia actului de naștere deținut de dosarul de student (ANI, Fond Universitatea „Alexandru I. Cuza”, Facultatea de Litere, dosare personale 659/1900-1901, f. 7). O copie a acestui document se află și în arhiva familiei Dascălu (Fig.1).

un fiu, care a fost botezat cu numele sfântului în apropierea căruia s-a născut: *Costache*³. La două zile după fericitul eveniment, tatăl, împreună cu copilul și doi martori, „d-l Tănăsă Popa în etate de cincizeci și unu ani și al doilea martor d-l Dumitru Mohoreanu, în etate de treizeci și cinci ani, ambii de profesie agricultori”⁴ se prezenta în fața primarului Vasile Trohin, care era în același timp și ofițerul stării civile, pentru a declara nașterea copilului.

Copilăria și-a petrecut-o în satul natal, primind o creștere în spiritul cinstei și a muncii, cu respect față de valorile tradiționale ale familiei românești⁵. Dotat intelectual de la natură, sprijinit de familie să urmeze școala, în perioada când abandonul școlar în lumea rurală atingea cote deosebite, copilul Costache Dascălu va impresiona prin capacitatea de a învăța și de a fi tot timpul printre cei mai buni elevi în clasa în care va învăța. Împlinind vârsta de șapte ani, la 15 septembrie 1888, acesta pășea pentru prima dată, alături de alți copii, pragul școlii din Căminărești, sat aflat la o distanță de câțiva kilometri de casă, din cauză că în Blândești nu exista, în momentul acela, o unitate de învățământ.

Despre cum a învățat elevul Dascălu în clasa întâi nu avem date deoarece cataloagele de examene s-au pierdut. Știm doar că învățător i-a fost Mihai Lazăr, în toți anii cât a învățat la Căminărești. Acesta era un dascăl cu reale calități de pedagog, dar și un foarte bun cunoscător al materiilor predate, ținând cont că avea elevi în șase clase paralele⁶. În clasa a doua, așa cum reiese din catalog, Dascălu era cel mai bun din cei patru elevi înscriși⁷. Dacă pentru clasa a treia nu avem nici un fel de informație, în clasa a patra îl întâlnim iarăși ca fiind primul din cei cinci copii care au frecventat în mod curent cursurile acestei clase. După notele obținute, se observă o înclinație a elevului către istorie și geografie, materii pe care le va studia cu plăcere în tot timpul vieții⁸.

La 19 iunie elevul Dascălu 1892 susținea examenul general de absolvire a șase clase. El era singurul din comună care reușea această performanță. Deși notele pe care le-a obținut nu erau foarte mari, ele reflectau fidel cantitatea de cunoștințe acumulate de elev⁹. Cu toate acestea, putem afirma că pregătirea primită în școala primară a fost una temeinică, chiar dacă era la nivelul unei simple școli satești. Aceasta îl va ajuta foarte mult în momentul în

² În unele cataloage mama este numită Mândița, probabil numele de alint, cel cu care era cunoscută între săteni (*Idem*, Prefectura Iași, dosar 106/1888, f. 15).

³ În actele din perioada 1879-1907 numele său este Costache Dascălu. Ca urmare a admiterii la Universitatea din Berlin în anul 1907, își schimbă prenumele în Constantin, sub această nouă formă fiind numit în toate documentele ulterioare. În corespondența personală a semnat sub diminutivul de Costică.

⁴ *Idem*, Facultatea de Litere, dosare personale 659/1900-1901, f. 7.

⁵ Aceste lucruri erau mărturisite de însăși C. Dascălu, a se vedea scrisoare adresată mamei sale, Muzeul de Istorie a Moldovei, nr. inv. 23095 (Fig.18)

⁶ Învățământul simultan era foarte răspândit în școlile satești cu un număr prea mic de copii pentru a se înființa clase întregi.

⁷ La examenul din ianuarie lua următoarele note: religie, semestru 9 și examen 10; citire 8 și 8; aritmetică 8 și 8; gramatică 7 și 8; scriere 7 și 8; dictare 8 și 8 (*ANI*, Prefectura Iași, dosar 106/1888, f. 15).

⁸ Notele la finalul clasei a IV-a erau: purtarea 7 în timpul anului și 7 la final, după susținerea examenului din iunie; religia 8, 9; citirea 8, 9; gramatica 7, 8; geografia 8, 9; aritmetica 8, 8; istoria patriei 8, 9; scrierea 8, 9; desenul 8, 8 (*Ibidem*, dosar 60/1890, f. 10 v. – 11).

⁹ Notele obținute erau: religia 8, 9; gramatica 8, 8; citirea și caligrafia 10, 10; aritmetica 9, 9; geometria 9, 9; istoria 9, 10; geografia 9, 10; învățământul real 8, 9; desenul 10, 10; purtarea 9, 9 (*Ibidem*, dosar 106/1892, f. 21).

care, în toamna aceluiași an, el a venit în contact cu elevi foarte bine pregătiți și cu poziții sociale superioare, ca urmare a înscrierii la Liceul Internat, unul dintre cele mai renumite licee din Iași.

Studiile liceale. După absolvirea celor șase clase primare, în toamna anului 1892, Costache Dascălu se înscria în clasa a treia a Liceului Internat din Iași, astăzi cunoscut sub numele de Colegiul Național „C. Negruzzi”. În prealabil, acesta fusese vaccinat împotriva variolei la 30 august 1892¹⁰. Aici, elevul Dascălu se va întâlni cu Traian Lalescu, care se înscriesese și el în aceeași clasă. Între cei doi va fi o competiție acerbă în toți cei cinci ani de liceu, competiție câștigată de fiecare dată de Lalescu¹¹.

Deși erau într-o clasă de limbi clasice, Lalescu avea avantajul de a fi foarte bun la matematică și fizică. Punctele acumulate la aceste materii au făcut ca el să nu fie întrecut niciodată de Dascălu. Totuși, pentru a înțelege mai bine situația acestor doi tineri de excepție, trebuie să facem o mențiune. Tânărul Dascălu provenea dintr-o familie de agricultori, care, probabil, în afară de a-i oferi cele necesare urmării cursurilor liceale, nu-i putea da decât dragostea părintească. Tatăl lui Traian Lalescu era funcționar bancar, copilul se născuse la București și, alături de părinți, se plimbase prin mai multe orașe din România, avea o situație materială bună, care-i oferea posibilitatea unei instrucții susținute. Și aceasta s-a văzut în toți anii de liceu. Deși elevul Dascălu a făcut un efort deosebit pentru a se autodepăși nu a reușit niciodată să-l depășească pe celălalt concurent la premiul I, Traian Lalescu.

Primele două clase de liceu au fost cele mai grele pentru proaspătul elev internist Dascălu. Acesta venea de la o școală rurală, unde deși se făcea carte cu adevărat, nivelul de aprofundare a cunoștințelor era mai scăzut decât la școlile de frunte de la oraș. Notele obținute reflectă acea stare de nesiguranță pe care o are orice copil când vine de la o școală sătească la una din oraș. Trebuie să privim doar notele la muzică și vom înțelege ușor acest lucru. În clasa a III-a de liceu elevul Dascălu a obținut doar media 6, pentru ca în clasa a VI-a să aibă media 9. De asemenea, se pare că nu i-au plăcut deloc științele exacte: matematica și fizica, unde mediile în toți anii a fost destul de modeste.

El a absolvit clasa a treia cu media 8,67, fiind clasificat al treilea din cei 20 de elevi înscriși¹². Și acum se observă aceeași tendință de a învăța și a se concentra foarte bine la examenul de final de an, dovadă fiind notele obținute la limba franceză unde media anuală a fost de 7,25 și cea de la examenul anual a fost 10. La fel și la religie, nota 7,50 media anuală și 9 la examenul final¹³.

¹⁰ *Idem*, Liceul Internat „C. Negruzzi” Iași, dosar 3/1895, f. 59.

¹¹ Traian Lalescu s-a născut la 12 iulie 1882 și a murit în plină creație științifică, la 15 iunie 1929. A făcut studii universitare la Paris, unde își susține și teza de doctorat. Întors în țară va fi profesor la Universitatea București și la Institutul Politehnic Timișoara, al cărui prim rector este. Este unul dintre fondatorii teoriei ecuațiilor integrale.

¹² *Situațiunea elevilor din Liceul Internat Iași în anul școlar 1895-1896*, Iași, 1896, f. 7, în ANI, Fond Liceul Internat „C. Negruzzi” Iași, dosar 3/1895.

¹³ Mediile pe obiecte au fost următoarele: religia 8,25; limba română 8,88; limba franceză 8,63; limba greacă 7,38; geografie 7,75; istorie 8,50; matematică 7,63; științe naturale 7,50; muzica 6; desen 9; gramatica 8; exercițiul militar 8,50 (vezi foaia matricolă a elevului, *ibidem*).

Cea mai grea situație la învățătură o a avut-o în clasa a IV-a, deși a reușit, în final, să ia premiul al doilea cu media 8,23¹⁴. Și de această dată științele exacte îi dau cea mai mare bătaie de cap. Pe primul trimestru are la matematică media 4,71, pe al doilea 4,50 pentru ca pe al treilea să aibă nota 5, la fel ca și la proba scrisă din luna mai. Media finală este una de corigentă, 4,71. Salvarea vine iar de la examenul de sfârșit de an unde ia nota 6 și astfel termină anul cu media generală 5,36. Nici la fizică nu stă mai bine, având doar media 5,99. Excelează în schimb la istorie unde are media cea mai mare 9,19, dacă facem excepție de exercițiul militar¹⁵.

De acum înainte evoluția ca elev a lui Costache Dascălu este una liniar ascendentă. În clasa a V-a ca bursier al liceului se clasează al doilea cu media 8,57 din 17 elevi¹⁶, în clasa a VI-a tot al doilea din 27 de elevi¹⁷. Ultima clasă de liceu, clasa a VII-a, nu a adus nici o modificare în ceea ce privește ocuparea primelor două locuri în clasă. Traian Lalescu era primul cu media 9,77, iar Dascălu al doilea, cu media 8,97¹⁸. La premierya finală, Lalescu a primit premiul de onoare, iar tânărul Dascălu premiul I¹⁹. Promoția anului 1900 era cea de a cincea serie de absolvenți ai Liceului Internat (Fig.2).

Anii petrecuți la Liceul de elită din Iași, în mediul favorabil și benefic de aici – dar și rigurozitatea și austeritatea regimului de internat – i-au dat adolescentului Dascălu o formare și structurare interioară care îl va defini în viață, dar și șansa de a acumula informațiile necesare pentru a-și continua cu succes studiile universitare.

Studiile universitare de la Iași. După absolvirea Liceului, tânărul Dascălu s-a înscris pentru a urma cursurile Facultății de Litere din cadrul Universității Iași, secția Filologie Clasică și Istorie. Pentru a se putea înscrie la facultate, el solicită conducerii Liceului să i se elibereze un act care să confirme faptul că a finalizat cursurile și a trecut examenul de bacalaureat.

La 23 iunie 1900 primea un Certificat de absolvire a studiilor liceale, în care se preciza: „Direcțiunea Liceului Internat «C. Negruzzi» Iași adeverește prin aceasta că școlarul Dascălu M. C, de naționalitate român, de religie ortodoxă, născut în comuna Cărnăceni,

¹⁴ Situațiunea elevilor din Liceul Internat Iași în anul școlar 1895-1896, Iași, 1896, f. 10, aflată în *ibidem*, dosar 2/1896.

¹⁵ Religia 8,17; limba română 8,58; limba latină 8,33; limba franceză 8,52, limba greacă 8,05; geografia 7,36; istoria 9,19; matematica 5,36; științele fizice 5,99; muzica 8,39; desenul 9,09; gimnastica 8,17; exercițiul militar 9,50 (*Ibidem*, dosar 2/1896, f. 84 v.).

¹⁶ Limba română 9,36; latina 7,42; limba franceză 7,40; limba greacă 8,84; limba germană 9,03; istoria 9,52; matematică 5,27; științe fizice 7,59; muzica 9; desen 8; Gimnastica 10; exerciții militare 8,39 (vezi matricola școlară, *ibidem*, dosar 2/1897, f. 107).

¹⁷ Conform matricolei școlare, *ibidem*, dosar 2/1898, f. 99.

¹⁸ Situația elevilor din Liceul Internat Iași, anul școlar 1899-1900, Iași 1900, f. 4, aflată în matricola școlară a liceului (ANI, fond Liceul „C. Negruzzi” Iași, dosar 2/1899). Mediile generale pe obiecte erau următoarele: gimnastica 9,75; limba română 9,38; limba franceză 7,75; limba germană 9,50; istoria 9,13; matematica 6,25; limba latină 8,50; filozofia 9,50; economia politică 10; igiena 7,75; limba greacă 9,50 (*ibidem*, f. 128).

¹⁹ Ca urmare a obținerii premiului I, C. Dascălu ar fi fost înscris pe placa de marmură a absolvenților de la intrarea în Liceul Internat, ulterior, în anul 1970 această placă ar fi fost refăcută și acesta ar fi fost eliminat din ea, în locul său fiind trecut Traian Lalescu, care obținuse în acel an premiul de onoare. Această informație, care ne-a fost furnizată de descendenții lui C. Dascălu, până acum nu a putut fi nici infirmată, dar nici confirmată.

jud. Iași, la anul 1879 luna iunie 3, frecventând cursurile acestui liceu, a depus examenul de ultimă clasă liceală la anul 1899-1900, obținând media generală 8,97 (opt 97%). Acest certificat echivalează cu diploma de bacalaureat în conformitate cu art. 109, al. 4 din Legea învățământului secundar și superior din 23 martie 1898²⁰.

Despre viața de student a proaspătului student nu avem prea multe informații. Într-o cerere, din 2 noiembrie 1900, pe care acesta a depus-o la decanatul Facultății aflăm că dorește să fie înscris în anul preparator²¹. Nu știm ce și cum s-a întâmplat exact²², dar, așa cum rezultă dintr-o altă cerere, acesta nu ar fi urmat în acest an cursurile facultății.

„Subsemnatul C. M. Dascălu, student al Facultății de Litere, luând la cunoștință de deciziunea Onor. Consiliului facultății am onoarea a supune cunoștinței d-voastre următoarele: Din cele hotărâte de Onor Consiliul ar reieși că dv. m-ați considerat ca absolvent pe când în fapt sunt în anul al 3-lea de specializare, căci în 1900 n-am urmat deloc cursurile și se înțelege nici examene n-am trecut; m-am reînscris în anul preparator, în 1901, încât în prezent sunt în ultimul an de audiență a cursurilor”²³.

Constantin M. Dascălu a reînceput cursurile universitare în toamna anului 1901. Având o situație materială precară, el a solicitat să fie scutit de plata taxelor pentru examene. Așa cum aflăm din rezoluția pusă pe cererea sa, consiliul profesoral a fost de acord cu cererea studentului Dascălu²⁴. Și în anul următor, la 31 octombrie 1902, el face aceeași solicitare care i-i este aprobată, de asemenea²⁵.

Dascălu a fost un student cu bune rezultate la învățătură. I-au plăcut mai ales limbile clasice și arheologia. El a avut marea șansă de a avea o pleiadă de profesori care s-au remarcat în domeniul lor științific. În dosarul personal au rămas mai multe bilete de examen și ciornele cu răspunsurile lui Costache Dascălu.

La 4 octombrie 1902, el a susținut examenul la Istoria Orientului, cu Teoharie Antonescu, având ca subiecte *Distrușerea bibliotecii din Alexandria*²⁶ și *Despre Hipocrat*²⁷. Aici credem că trebuie făcută o scurtă paranteză. Profesorul Antonescu prin studiile de specializare făcute la Paris, Berlin, München, Heidelberg etc., reușise să acumuleze un vast bagaj de informații, dar văzuse și noile metode de predare în instituțiile universitare din Franța și Germania. Adeptul unității *dintre studiile de istorie și cele de arheologie*²⁸, a atras un mare număr de studenți la cursurile sale. Aceștia aveau pentru prima oară posibilitatea să

²⁰ ANI, fond Facultatea de Litere, dosare personale 659/1900-1901, f. 8.

²¹ *Ibidem*, f. 2.

²² În Carnetul nr. 14 al ofițerului de rezervă Constantin Dascălu se face mențiunea că la data de 1 noiembrie 1900 ar fi fost încorporat în Regimentul 13 Ștefan cel Mare, iar dintr-o adeverință păstrată în arhiva familiei, la data de 15 octombrie 1901 ar fi fost recunoscut apt pentru a fi sublocotenent. De asemenea, într-o autoprezentare, acesta menționează faptul că între 1901 (?) și 1902 ar fi făcut serviciul militar (Muzeul de Istorie a Moldovei, inv. nr. 23110).

²³ ANI, fond Facultatea de Litere, dosare personale 659/1900-1901, f. 29.

²⁴ Cererea era depusă la 9 noiembrie 1901 (*Ibidem*, f. 10).

²⁵ *Ibidem*, f. 11.

²⁶ *Ibidem*, f. 14.

²⁷ *Ibidem*, f. 16.

²⁸ *Enciclopedia istoriografiei românești*, București, 1978, p. 37.

*audieze cursuri despre antichitatea îndepărtată, despre lumea orientală și greco-romană*²⁹. Dar poate cel mai mult i-a atras pe studenți modul cum el raporta lumea dacică la istoria universală în proaspăta lucrare *Dacia patria primitivă a arienilor* (1901).

Întâlnirea tânărului Dascălu, iubitor al civilizației antice și al limbilor clasice, cu acest fascinant profesor, pentru vremea aceea, i-a revelat dorința de a a căuta și el mărturii ale trecutului păstrate în pământ. La acea dată, el încă nu putea să știe că, doar peste câțiva ani, va participa la săpăturile arheologice de la Cucuteni, alături de unul dintre cei mai cunoscuți arheologi germani ai timpului, care vor duce și la descoperirea culturii preistorice ce poartă acest nume.

Pe 16 octombrie, Dascălu susținea examenul la *Psihologie*, cu profesorul Găvănescu³⁰; a urmat examenul la *Limba elenă* cu Caragiani³¹, pentru ca în finalul sesiunii să susțină examenul la *Logică* cu renumitul profesor P. P. Negulescu³². Nu avem notele de la examene, dar suntem siguri că le-a trecut cu bine pe toate, studentul Dascălu înscriindu-se în sesiunea din vară unde, conform cererii lui, dădea următoarele examene: Limba elină, examen de an (I. Caragiani), Limba latină, examen de an (N. Gheorghiu), Preistorie, Ceramică, Istoria Orientului (Teoharie Antonescu), Limba franceză, examen de an (A. Naum)³³.

Pentru următorii doi ani nu mai avem nici o informație despre studentul Dascălu. În dosarul personal, o nouă mențiune apare abia la 1 iunie 1905, când solicita să susțină examene la *Istoria filosofiei* cu profesorul Leondaescu și la *Istoria arhitecturii* cu Teoharie Antonescu³⁴.

Ajuns în anul terminal, în luna mai 1906, Dascălu solicita decanului să i se aprobe să dea următoarele examene: Istoria românilor, Istoria medie, modernă și contemporană (profesor A. D. Xenopol), Istoria arhitecturii medievale (profesor Teohari Antonescu), Istoria filosofiei artei (C. Leonardescu), Sociologie (C. Leonardescu)³⁵.

În luna iunie încep examenele de licență la istorie. La primul examen oral, din 22 iunie 1906, Dascălu a avut următoarele subiecte: *Boierii la români* avându-l ca examinator pe C. Gheorghiu³⁶, *Monumentele megalitice* cu profesorul P. Râșcanu³⁷, și *Cauzele căderii republicii romane și constituirea imperiului* cu cel mai apropiat profesor al lui, Teoharie Antonescu³⁸. Comisia îl declară admis cu „trei bile albe”³⁹.

Trei zile mai târziu, în procesul verbal încheiat de cei trei profesorii examinatori se face mențiunea că amintita comisie „Admite cu toate bilele albe și (C. Dascălu, n.n.) poate trece la examenul II, pentru licență”⁴⁰. Următorul examen pentru licență în specialitatea

²⁹ *Idem*.

³⁰ Arhivele Naționale Iași, fond Facultatea de Litere, dosare personale 659/1900-1901, f. 19.

³¹ *Idem*, f. 18.

³² *Ibidem*, f. 17.

³³ Cererea este din 28 mai 1903 (*Ibidem*, f. 23).

³⁴ *Ibidem*, f. 30.

³⁵ *Ibidem*, f. 2.

³⁶ *Ibidem*, f. 39 și 45.

³⁷ *Ibidem*, f. 40 și 43.

³⁸ *Ibidem*, f. 41-42.

³⁹ *Ibidem*, f. 38.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 37.

istorie îl susține la 1 iulie 1906. Comisia „văzând și rezultatul examenului 1-iu, a hotărât a admite cu trei bile roșii și al proclama licențiat în istorie”. Semnează C. Leondarescu, C. Gheorghiu, I. Glăvănescu⁴¹. Diploma de *licențiat în Științe istorice* îi este eliberată pe 1 noiembrie 1906⁴² (Fig.3).

Studiile universitare de la Berlin și Bonn. Tânărul Dascălu a obținut în toamna anului 1906⁴³, prin concurs, o bursă din partea Casei de Ajutor a Școalelor – Fondul „Iosif Niculescu” pentru studierea arheologiei la Berlin⁴⁴. În 13 decembrie 1907 el a fost admis la Facultatea de Filosofie de la Universitatea din Berlin⁴⁵, eliberându-i-se atestatele de înscriere (Fig.4) și carnetul de student – carnet de înregistrare (Fig.5)⁴⁶. Din acesta rezultă că în semestrul de iarnă 1907/1908, Dascălu ar fi fost înscris la cursul de *Introducere în arheologie* a lui Kekule von Stradonitz și la cel de *Epigrafie* a lui Erin Preuner, iar în semestrul următor frecventează doar cursuri ale prof. Stradonitz, situație care se repetă și în următoarele două semestre. Fără a renunța la cursurile prof. Stradonitz, abia în ultimele două semestre, cel de iarnă 1909/1910 și vară 1910, se înscrie și la alte cursuri, revenind la un alt curs a lui Erin Preuner sau urmând altele noi, precum cele ale lui Heinrich Wölfflin, Hubert Schmidt, Ulrich von Wilamowitz Mölendorff și Richard Borrmann.

În paralel cu cursurile de la Berlin, Dascălu a revenit în țară în martie-mai 1909⁴⁷ pentru a susține examenul de capacitate, examen având ca disciplină principală istoria și secundar limba română⁴⁸.

În data de 22 noiembrie 1910, Constantin Dascălu a fost admis la Facultatea de Filosofie de la Universitatea din Bonn (Fig.6)⁴⁹, urmând în semestrul de iarnă 1910 cursurile profesorilor Georg Loeschcke și Heinrich Willers, iar în semestrul următor și pe cele ale lui Heinrich Nissen, Adolf Dyroff, August Brinkmann, Paul Clemen, sau chiar pe cele ale lui Oswald Külpe. În anul universitar 1911/1912, el a urmat cursuri ale profesorilor Georg Loeschcke și Heinrich Willers, fiind programat la data de 17 iulie 1912 pentru a susține examenul de doctorat. La acest examen el avea ca disciplină principală arheologia, cu profesorul Loeschcke, și secundar istoria antică și filozofia cu profesorii Willers (?) și Külpe (Fig.7)⁵⁰.

⁴¹ *Ibidem*, f. 36.

⁴² Diploma de licențiat se păstrează în arhiva familiei.

⁴³ Al. Epure în „Glasul Nostru”, 1 Decembrie 1935, an II, nr. 38.

⁴⁴ Muzeul de Istorie a Moldovei, inv. nr. 23111.

⁴⁵ Friedrich-Wilhelms-Universität zu Berlin.

⁴⁶ Muzeul de Istorie a Moldovei, inv. nr. 23091.

⁴⁷ Dascălu a fost însoțit la Berlin de soția sa Elena și de cei doi fii, Ștefan și Sorin, ieșind din țară la data de 24 nov.1908, revenind la 7 martie 1909 și plecând iar la Berlin la 4 mai 1909, conform pașaportului eliberat de Prefectura Iași în 4 noiembrie 1908. Conform documentelor aflate în arhiva familiei, la 1 iulie 1909 i se naște la Berlin cel de-al treilea fiu, Constantin.

⁴⁸ Ministerul Instrucțiunii și Cultelor, Serviciul Învățământ secundar, adresa 56247/5 iulie 1909, document din arhiva familiei, în care se menționează că se restituie lui C. Dascălu cinci documente înaintate pentru a susține examenul de capacitate, precum și notele obținute (istorie 9,17 și lb. română – 8,00), dar și faptul că diploma de pedagogie se reține la minister.

⁴⁹ Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn.

⁵⁰ Document aflat în arhiva familie Dascălu.

Deși lipsesc informații privitoare la ce s-a întâmplat exact în vara și toamna anului 1912⁵¹, printr-un document care a fost remis lui Constantin Dascălu de Universitatea din Bonn, la data de 28 noiembrie 1912 (Fig.8)⁵², i se solicita să participe la festivitatea de decernare a titlului de doctor, programată pe data de 20 decembrie 1912. În acest document se specifică faptul că, în conformitate cu regulamentele universitare, decernarea titlului de doctor are loc de regulă în termen de șase luni de la susținerea examenului de doctorat și i se solicita lui Constantin Dascălu ca, în cazul în care nu poate să participe la acest eveniment, să se trimită cel puțin o informație universității și un termen la care acesta poate participa. În fapt, înscrișul confirmă că acesta a susținut și promovat examenul de doctorat în arheologie în luna iulie 1912 la Universitatea din Bonn, dar că nu a participat la conferirea titlului de doctor.

Activitatea de profesor. Așa cum am precizat anterior, ca urmare a promovării examenului de capacitate susținut în primăvara anului 1909, Constantin Dascălu a fost numit profesor la liceul din Roman, începând cu data de 1 septembrie 1909; acesta și-a suspendat activitatea de la Liceu, pentru a urma cursurile universitare din Germania⁵³. Ulterior revenirii de la studiile din Germania, pentru activitatea desfășurată la catedră la liceul din Roman, la data de 19 septembrie 1914, profesorului Dascălu i-a fost conferită, de către Regele Carol I, medalia *Răsplata muncii pentru învățământ*, clasa I (Fig.9), mărturiile a faptului că era un profesor cu o vocație deosebită.

În această direcție credem că este relevant un pasaj din discursul prof. Al. Epure de la înmormântarea lui Constantin Dascălu: *Lecciónile lui nu erau o istorie a războaielor și a datelor cronologice care încarcă memoria, ci o trăire firească a epocii respective cu întreaga ei viață culturală și artistică ...*. Nu este de mirare, că printre cele 26 de promoții de elevi, această sămânța aruncată de profesorul Constantin Dascălu a dat roade: unul dintre foștii săi elevi, promoția 1930 a liceului din Roman, provenit ca și el din mediul sătesc, a ajuns un istoric apreciat, cu contribuții deosebite: Nicolae Gh. Grigoraș (1911-1987)⁵⁴.

Constantin Dascălu a fost și director al Liceului din Roman (20 iunie 1927⁵⁵-1 februarie 1929, 10 decembrie 1931-15 noiembrie 1935), remarcându-se printr-un spirit organizatoric deosebit. El a contribuit la înființarea Internatului liceului pentru copii din mediul rural, dar și a Famfarei și a orchestrei liceului, desigur, după modelul pe care el însuși l-a cunoscut la Liceul Internat din Iași.

Activitatea militară. Așa cum am menționat anterior, la data de 1 noiembrie 1900, Constantin Dascălu a fost încorporat în Regimentul 13 „Ștefan ce Mare”, iar la data de 15

⁵¹ Lui C. Dascălu i se transmite un ordin de concentrare la data de 10 aprilie 1912, dar la el este concentrat abia în 2 iunie 1913, conform datelor din carnetului ofițerului de rezervă. În arhiva familiei se mai regăsește un document datat 5 octombrie 1912, prin care acesta ia ca împrumut suma de 240 lei de la Prima Societate de Economie din Urbea Iași. La data de 9 decembrie 1912 i se naște cel de-al patrulea băiat, Emanoil.

⁵² Muzeul de Istorie a Moldovei, inv. nr. 23090.

⁵³ Al. Epure, *op. cit.*

⁵⁴ Ecaterina și Cedric Măgirescu, *Medalion C. Dascălu în Cronica Romașcană*, nr.251, 30 octombrie – 5 noiembrie 1995, p.5.

⁵⁵ În arhiva familiei Dascălu se păstrează decizia Ministrului Instrucțiunii nr.3396/21.VI.1927 de numirea ca director al liceului din Roman a lui Constantin Dascălu.

octombrie 1901 ar fi fost recunoscut apt pentru a fi sublocotenent⁵⁶. Ca urmare a absolvirii cursurilor universitare, el a fost înaintat la gradul sublocotenent în rezervă, la data de 17 noiembrie 1906, în cadrul Regimentului 25 „Rahova”⁵⁷.

Profesorul Dascălu a fost concentrat abia la data de 2 iunie 1913, în cadrul Regimentului 14 Roman, fiind mobilizat pe front în data de 29 a aceleiași luni. Din timpul aflării sale pe front și a participării la campania din Bulgaria, în arhiva familie se păstrează patru cărți poștale în care sunt descrise și ororile războiului. Acesta a fost demobilizat la data de 31 august 1913, primind pentru participarea la război medalia *Avântul Țării*, la 14 ianuarie 1914 (Fig.10).

În anii următori, Constantin Dascălu a fost concentrat de mai multe ori în cadrul Regimentului 54 Infanterie (1 august - 6 septembrie 1914, 25 august-14 octombrie 1915, 23 noiembrie-11 decembrie 1915). În data de 28 decembrie 1915 a fost iarăși concentrat, fiind înaintat la gradul de locotenent, la 1 aprilie 1916. Dascălu a fost mobilizat din nou pe front cu data de 15 august 1916, participând la luptele din Transilvania⁵⁸. El a a fost demobilizat la data de 31 mai 1918. În anul 1919 este iarăși mobilizat, dar pentru o scurtă perioadă de timp (3 ianuarie-1 februarie 1919), fiind înaintat la gradul de căpitan la 1 februarie 1920.

Pentru faptele sale din timpul războiului a primit *Crucea comemorativă a războiului 1916-1918 cu baretele Ardeal, Carpați, Mărășești* la 1 iulie 1920 și cu baretele *Ardeal, București 1918* la 15 martie 1922 (Fig.11). Pe 10 octombrie 1924 a fost decorat cu medalia *Victoria a marelui război pentru civilizație 1916-1921* și pe 13 februarie 1926 cu *Steaua României* în grad de cavalier, cu însemne civile⁵⁹ (Fig.12).

Constantin Dascălu a murit la data de 15 noiembrie 1935, la Roman, fiind omagiat de comunitatea locală printr-o amplă festivitate funerară (Fig.13). A fost înmormântat în zona centrală a Cimitirului Eternitatea din localitate⁶⁰.

Activitatea arheologică a lui Constantin Dascălu

Nu știm exact când l-a cunoscut Constantin Dascălu pe profesorul Hubert Schmidt, dar încă din primul semestru de studiu la Facultatea de Filosofie a Universității din Berlin, din iarna 1907-1908, în carnetul său de student apare disciplina *Pre- și protoistoria zonei mediteraneene*, disciplină pe care Hubert Schmidt o predă. Titlul acestei discipline era însă barat, semn că studentul român nu a urmat acele cursuri⁶¹. Abia în semestru de iarnă 1909-1910, Dascălu urmează cursul de *Culturi preistorice în zona mediteraneană* a profesorului

⁵⁶ Conform datelor din carnetul nr. 14 al ofițerului de rezervă Constantin Dascălu păstrat în arhiva familiei Dascălu, și o adeverință datată 15 octombrie 1901.

⁵⁷ Brevetul de înaintare în grad se păstrează în arhiva familiei Dascălu.

⁵⁸ În arhiva familiei se păstrează o scrisoare datată 9 septembrie 1916, din satul Doamna, în care este descris un atac aerian asupra orașului Piatra Neamț din data de 8 septembrie.

⁵⁹ Brevetele militare se păstrează în arhiva familiei Dascălu.

⁶⁰ „Glasul Nostru”, 1 Decembrie 1935, an II, nr. 38.

⁶¹ Muzeul de Istorie a Moldovei, inv. nr. 23091.

Hubert Schmidt. Va susține un examen cu acesta în semestrul următor. Cu acest prilej, în carnetul de student apare și semnătura profesorului⁶².

Cu siguranță că, în primăvara anului 1910, au fost consolidate relațiile dintre Schmidt și Dascălu, iar participarea acestuia din urmă la săpăturile de la Cucuteni a fost, probabil, o soluție inspirată a arheologului german față de o anumită stare de lucruri cu care s-a confruntat în etapele pregătitoare ale începerii cercetărilor arheologice în România, 1908-1909, dar și în campania de săpături din toamna anului 1909⁶³.

Astfel, prezența pe șantierul de la Cucuteni a lui Constantin Dascălu, ca reprezentant al Ministerului Instrucțiunilor, i-a facilitat lui Hubert Schmidt gestionarea eficientă a energiei, pentru a o canaliza asupra cercetărilor de aici și nu a o consuma cu dispute inutile cu partea română⁶⁴. Însuși Schmidt mărturisește acest lucru, în raportul său despre săpăturile de la Cucuteni din 1910⁶⁵. Acest comportament a fost clasat ca fiind la limita înțelegerii cu partea română⁶⁶.

Așa cum am mai arătat cu altă ocazie, Schmidt a dat dovadă de corectitudine, responsabilitate și respect față de patrimoniul descoperit la Cucuteni⁶⁷, iar prin caracterul și construcția interioară a lui Constantin Dascălu, a făcut o alegere în care susține această stare de lucruri. Dascălu nu putea fi părtaș la un troc sau la o înșelăciune, indiferent de cine ar fi dorit să facă asta, sau în ce ar fi constat. El a fost un împuternicit al părții române, răspunzând ferm la reproșuri venite chiar din partea lui Nicolae Iorga⁶⁸.

Despre prezența lui Dascălu pe șantierul de la Cucuteni, Schmidt amintește în anul 1911, atât într-una din intervențiile publicate în *Bukarester Tagblatt*⁶⁹, dar și în studiul publicat *Zeitschrift für Ethnologie*⁷⁰. Profesorul german omite să mai menționeze acest lucru în monografia stațiunii tipărită în anul 1932⁷¹.

Pentru Constantin Dascălu, participarea la cercetările de la Cucuteni a reprezenta, probabil, o experiență de maturizare profesională, așa cum o dovedește studiul său publicat în „Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice”, apărut la sfârșitul anului 1910⁷². Redactat

⁶² *Idem*.

⁶³ La Muzeul de Pre- și Protoistorie din Berlin se păstrează fondul de documente privitor la cercetările pe care H. Schmidt le-a întreprins în România. Pe această temă, M. C. Văleanu a susținut o conferință la Academia Română – Filiala Iași în data de 20.03.2012, care va face obiectul unui studiu viitor.

⁶⁴ În opinia noastră, după cercetarea documentelor păstrate la Berlin, Iași și București, acuzațiile aduse lui H. Schmidt că a înșelat partea română au fost mereu nefondate – a se vedea M. C. Văleanu, *Prefață* la traducerea în limba română a volumului H. Schmidt, *Cucuteni din Moldova – România*, 2007. Dispariția de la Iași a colecțiilor de la Cucuteni a avut alte cauze. *Ibidem*.

⁶⁵ A se vedea documentele din arhiva de la Berlin, precum și N. Ursulescu, Al. Rubel, 2010, *Die Ausgrabungen in Cucuteni im Jahre 1910 nach einem Unveröffentlichten Grabungsbericht von Hubert Schmidt*, p.76-79.

⁶⁶ *Ibidem*.

⁶⁷ M. C. Văleanu, 2007, *op. cit.*

⁶⁸ C. Dascălu, *Săpăturile de la Cucuteni și Colecția Buțureanu*, în *BCMI*, IV, 1911, p.106.

⁶⁹ A se vedea, N. Ursulescu, M.C. Văleanu, *Prima publicație a lui Hubert Schmidt despre săpăturile de la Cucuteni*, în *CI*, XXIV-XXVI, 2005-2007, pag.11-36,

⁷⁰ H. Schmidt, *Verläufiger Bericht über die Ausgrabungen 1909-1910 von Cucuteni bei Iassy (Rumänien)*, în nr. XLIII, p. 581-601.

⁷¹ H. Schmidt, *Cucuteni. In der Oberen Moldau, Rumänien. Die befestigte Siedlung mit bemalter Keramik von der Stein kupferzeit in bis die vollentwickelte Bronzezeit*, 1932.

⁷² C. Dascălu, *Săpăturile de la Cucuteni*, în *BCMI*, nr. III, 1910, p.195-196.

la Bonn, materialul prezintă și sintetizează într-o manieră concisă, înalt academică, esența cercetărilor și rezultatelor campaniilor din 1909 și 1910, întreprinse de Schmidt la Cucuteni.

În același mod, dar folosindu-se de intervenția lui Nicolae Iorga, Dascălu a scris un al doilea material, tipărit în numărul din 1911 al aceleiași publicații, în care atrăgea atenția asupra posibilității risipirii unei colecții arheologice valoroase⁷³.

Deși înscrierile dovedesc faptul că Dascălu a susținut examenul de doctorat în luna iulie 1912 la Universitatea din Bonn, el nu s-a mai prezentat la festivitatea pentru conferirea titlului, programată pentru data de 20 decembrie 1912⁷⁴ și nici nu a mai făcut ulterior vreun demers în această privință, deși Universitatea i-a oferit această posibilitate⁷⁵. Este însă greu de înțeles ce anume s-a petrecut în anul 1912 cu Constantin Dascălu, cum un tânăr atât de bine instruit și capabil, s-a reîntors, după riguroase studii la două importante universități din Germania, ca simplu profesor la un liceu dintr-un orașel din Moldova. Membri familiei ne-au precizat faptul că, l-a baza deciziei lui Constantin Dascălu de a nu se mai deplasa la Bonn pentru conferirea titlului de doctor, ar fi fost anumite chestiuni de ordin personal⁷⁶. Ulterior el a fost urmărit, se pare, de această neîmplinire. Contemporanii amintesc faptul că de multe ori acesta era retras, sau chiar se închidea adesea în bibliotecă, unde studia mult istoria și în special istoria neamului său, pe care o retrăia cu putere atunci când o expunea sau explica elevilor săi sau celor apropiați⁷⁷.

Despre arheologie – pasiunea tinereții sale, arhiva familiei, care s-a păstrat și care ne-a fost pusă la dispoziție de urmași, nu ne-a oferit informații suplimentare. O informație ne sugerează că Dascălu ar fi întreprins cercetări la Cetatea Romanului – Smirodava, implicând pe elevii săi de la Liceul din Roman, sau că a fost membru al Societății de Numismatică, că ar fi scris un manual de istorie a românilor, pentru elevi, care nu a fost tipărit de Ministerul Instrucțiunilor pe motiv că lucrarea sa era prea savantă⁷⁸. O altă informație este aceea că Dascălu ar fi avut o relație de prietenie, destul de apropiată, cu Ioan Andrieșescu⁷⁹.

Constantin Dascălu a revenit în atenția cercetătorilor din domeniu în cadrul simpozionului internațional consacrat aniversării a 110 ani de la descoperirea așezării desfășurat la Piatra Neamț în iunie 1994, când cercetătorul Constantin Iconomu a prezentat

⁷³ C. Dascălu, *Săpăturile de la Cucuteni și colecția Buțureanu*, în *BCMI*, nr. IV, 1911, p.106-107.

⁷⁴ Muzeul de Istorie a Moldovei, inv. nr. 23090, precum și documentul transmis de Universitatea din Bonn cu programarea pentru susținerea examenului de doctorat pentru data de 17 iulie 1912, aflat în arhiva familiei Dascălu.

⁷⁵ Vezi nota 49 și Fig.7.

⁷⁶ În documentul cu nr. de inv. 23095 de la Muzeul de Istorie a Moldovei, reprezentând note de curs în limba germană, document nedatat, dar în care apare înscris o data 1910, se regăsește ciorna unei scrisori a lui Constantin Dascălu către mama sa, un document interesant, care surprinde anumite realități sociale în schimbare la începutul secolului XX (Fig.18).

⁷⁷ Conform gayetei „Glasul Nostru”, 1 Decembrie 1935, an II, nr. 38, reproducând un articol apărut în ziarul „Românul”, nr. 136 din 25 noiembrie 1935.

⁷⁸ *Idem.* C. Iconomu, 1996, *Contribuții la istoricul cercetărilor de la Cucuteni*, *BMAII*, p.165-200, reia aceste informații la pag. 168-169.

⁷⁹ Nepotul său, d-nul Sorin Dascălu, fiul lui Emanoil Dascălu, ne-a relatat faptul că știe de la tatăl său că Andrieșescu venea des la Roman, la C. Dascălu, motivând că *aici se poate discuta bine arheologie și se poate bea vin în aceeași măsură*. În timpul pregătirii acestui material pentru tipar d-nul Sorin Dascălu, care ne-a pus la dispoziție o parte din materiale, a decedat.

o comunicare științifică plecând de la două documente inedite din arhiva familiei Dascălu, primul intitulat *Lista obiectelor împrumutate la Berlin pentru publicație*, iar cel de-al doilea *Catalogul prescurtat al colecției arheologice a dlui Buțureanu*⁸⁰.

În fapt, descoperirea acestor documente a fost posibilă datorită celui mai mic fiu a lui Constantin Dascălu, generalul Emanoil Dascălu, care a păstrat cu grijă arhiva familiei. Această arhivă este constă într-un fond documentar ce cuprindea atât acte oficiale, diplome, brevete, cât și o serie de note și însemnări rămase de la Constantin Dascălu. Documentelor li se adăuga și un important fond de carte de specialitate, achiziționat de arheologul român, în principal în anii studenției din Germania. O parte din cărțile și revistele de specialitate au fost donate Institutului de Arheologie din Iași și Muzeului de Istorie a Moldovei⁸¹.

Fondul de documente „Constantin Dascălu“

În anul 2010 strănepotul lui Constantin Dascălu, ing. Emanoil Radu Dascălu, a făcut o donație de documente Muzeului de Istorie a Moldovei⁸², acestea fiind inventariate după cum urmează:

Nr. inv. 23088: *Catalogul prescurtat al colecțiunii arheologice a dlui Gr. C. Buțureanu*, document nedatat, 12 file (Fig.14). Acesta document a fost publicat de C. Iconomu în 1996⁸³ și conține o descriere a obiectelor aflate în proprietatea dnei Buțureanu, colecție care ulterior a fost achiziționată de Muzeul Național de Antichități Naționale din București⁸⁴. Acesta a stat la baza articolului publicat de C. Dascălu în anul 1911⁸⁵.

Nr. inv. 23089: *Lista obiectelor descoperite de H. Schmidt și împrumutate la Berlin*, document nedatat, 4 file (Fig.15). Acesta document a fost publicat de C. Iconomu în 1996⁸⁶ și conține o descriere și desenele obiectelor descoperite în anul 1910 de către H. Schmidt, împrumutate pentru studiu acestuia la Berlin. Analiza comparativă a acestuia cu documentul cu nr. 2180/1910 din arhiva Muzeului de Pre și Protoistorie la Berlin, pune în evidență faptul că ambele documente au fost redactate de către C. Dascălu, exemplarul de la Berlin fiind în fapt o ciornă, dar în lb. germană, care conține mai multe greșeli de numerotație. La Arhivele Naționale din Iași se păstrează un alt document similar cele două, dar într-o formă îngrijită, copiat de o altă persoană.

⁸⁰ C. Iconomu, *op.cit.*

⁸¹ *Idem*, p. 169. Către Muzeul de Istorie a Moldovei, donația de carte a fost făcută de Emanoil Dascălu în 2 noiembrie 1987, dar actul de donație a fost înregistrat abia în 10 martie 1990, sub nr. 288 și cuprindea 115 titluri de carte. Comisia de evaluare acceptă înregistrarea unui număr de 105 titluri la biblioteca Muzeului de Istorie a Moldovei și 2 titluri sunt înregistrate la biblioteca Muzeului de Artă. Din păcate, ca urmare a lucrărilor de consolidare a clădirii Palatului Culturii, începute în anul 2008, fondurile de carte nu ne-au fost accesibile.

⁸² Adresa înregistrată sub nr. 3007/9.07.2010 la Complexul Național Muzeal Iași.

⁸³ C. Iconomu, *op. cit.*, p.183-195.

⁸⁴ M. C. Văleanu, *op. cit.*, 2007, p. III, nota 2. I. Andrieșescu, *O pagină din istoria arheologiei preistorice în România: Gr. C. Buțureanu și introducerea sa la Preistoria în România. Studii de arheologie preistorică și etnografie (1898, inedit)*, în *RPAN*, I, 1937, p.17, nota 1.

⁸⁵ C. Dascălu, 1911, *op.cit.*

⁸⁶ C. Iconomu, *op.cit.*, p.175-183.

Nr. inv. 23090: Adresa datată Bonn, 28 noiembrie 1912 către Constantin Dascălu pentru a se prezenta la festivitatea de conferire a titlului de doctor, programată pentru 20 decembrie 1912, 1 filă (Fig.8). Acest document, coroborat cu un altul, aflat încă în arhiva fam. Dascălu (Fig.7) este cel care evidențiază faptul că Constantin Dascălu susținut și promovat examenul de doctorat.

Nr. inv. 23091: Carnet de student (Anmeldebuch), Universitat zu Berlin – stud. Constantin Dascălu (1907), 10 file. Conține informații despre disciplinele urmate de acesta între 1907 și 1910, note, profesorii (Fig.5 și 16).

Nr. inv. 23092: Carnet de student (Anmeldebuch), Universitat zu Bonn - stud. Constantin Dascălu (1910) - 8 file. Conține informații despre profesorii și disciplinele urmate de acesta între 1910 și 1912 (Fig.6 și 17).

Nr. inv. 23093-23100: carnete, file cu note de curs și însemnări ale lui Constantin Dascălu, în lb. germană, uneori cu pasaje scrise și în limba română. Documente nedatate. Documentul cu nr. 23095, care la un moment dat are menționat anul 1910, conține și ciorna unei scrisori a lui C. Dascălu către mama sa (Fig.18).

Nr. inv. 23101-23109: Diverse însemnări, note de curs și notițe ale lui Constantin Dascălu în lb. română, dintre care unele nedatate, altele poartă înscrise diverse date precum 21 mai 1909 (nr. inv. 23104), 31 decembrie 1903, Blândești (inv.nr.23105), 31 iulie 1903 (inv.nr.23106), 11 ianuarie 1904 (inv.nr.23109).

Nr. inv. 23110: Constantin Dascălu – autoprezentare în lb. germana, 1 filă, document nedat, dar din conținut rezultă că a fost realizat după anul 1910.

Nr. inv. 23111: Adresă a lui Constantin Dascălu pentru eliberarea bursei, nedată, din conținut cel mai probabil din anul 1909, 1 filă. Acesta menționează că era bursier al Casei Școalelor – fond „Iosif Niculescu“ și că a deșus certificatul eliberat de Universitatea din Berlin că a urmat cursurile semestrului de iarnă 1908-1909, fiind nevoit a se întoarce în țară pentru examenul de capacitate. Menționează și depunerea unui memoriu de activitate.

Nr. inv. 23112: Adresa solicitarea drepturi salariale ca urmare a mobilizării lui Constantin Dascălu pe front, semnată, Elena Dascălu, 28.XI.1916 - 1 filă.

Avem convingerea că acest important fond documentar va fi completat în viitor și cu alte documente care se mai păstrează în arhiva familiei Dascălu, pentru a întregi donațiile făcute anterior Muzeului de Istorie a Moldovei.

The heritage of archaeologist Constantin Dascălu

Abstract

Constantin Dascălu (1879-1935) is mainly known in the Romanian archaeology for his involvement, as representative of the Romanian government, in the excavations carried out in Cucuteni, by the German archaeologist Hubert Schmidt in 1910. In this capacity, he was also involved in the selection and shipment to Berlin of archaeological finds, on which he also wrote two short papers. In spite of his brilliantly pursued university studies and doctorate in Germany, Constantin Dascălu worked as history teacher in a Roman High-School. His heritage seems now to be much more important for the national scientific and cultural heritage than previously known. The paper presents a set of documents and manuscripts acquired by History Museum of Moldavia, as well as several other ones in the property of the family. All these contribute to better knowledge on the life and work of Romanian archaeologist Constantin Dascălu.

ANUL AL V-lea.	LICEUL-INTERNAT
SITUAȚIUNEA	IAȘI
ELEVILOR	PREMIANȚII PE ANUL ȘCOLAR 1899—900
DIN	
LICEUL-INTERNAT	
IAȘI	
ANUL ȘCOLAR	
1899—1900	
IAȘI	
TIPOGRAFIA NAȚIONALĂ STRADA ALEXANDRI No. 11.	
1900	

CLASA I			
1. Teodor Enrie . . .	Premiul I	2. Mărtz Ferentz . . .	II
2. Resmerița T. . .	II	3. Istraty Nec. . .	III
3. Triandafil Ern. . .	III		
4. Cogălniceanu V. . .	Mențiune	CLASA V (Secția Modernă)	
5. Ardeleanu T. . .	"	1. Ionescu C. . .	Premiul I
		2. Enescu M. I. . .	II
CLASA II		3. Bianu V. . .	III
1. Zotta G. . .	Premiul I	4. Țaicu A. . .	Mențiune
2. Obreja Romeo . . .	II	5. Roban I. . .	"
3. Proftiri Nec. . .	III	6. Lupu Nec. . .	"
4. Năsturaș V. . .	Mențiune		
5. Melicson Max . . .	"	CLASA VI	
6. Caligari Alex. . .	"	1. Alexandrescu C. . .	Premiul I
		2. Pascu Gr. Gh. . .	II
CLASA III		3. Geomăneanu Vict. . .	III
1. Focșăneanu I. . .	Premiul I	4. Tomulescu V. . .	Mențiune
2. Racovița Osv. . .	II	5. Revent Eugen . . .	"
3. Mitru Alex. . .	III	6. Cincă Mihai . . .	"
4. Dornescu G. . .	Mențiune		
5. Mareș G. . .	"	CLASA VII	
6. Triandafil Emil . . .	"	1. Lalescu Trajan	Premiu de onoare
		2. Dascalu M. C. . .	I
CLASA IV		3. Bordeianu Vas. . .	II
1. Ittodiu M. . .	Premiul I	4. Bratu Gh. . .	III
2. Năsturaș D. . .	II	5. Văideanu C. . .	Mențiune
3. Nechitor Sc. . .	III	6. Popescu C. I. . .	"
4. Petrovanu D. . .	Mențiune	7. Irimescu Gh. . .	"
5. Lupășeu I. . .	"	8. Mihalopol C. . .	"
		9. Tanasascu N. I. . .	"
CLASA V (Secția clasică)		10. Batist Alex. . .	"
1. Aramă V. . .	Premiul I		

Fig. 2. Anuarul Liceului Internat din Iași 1899-1900, extras cu situația premianților

Fig. 3. Universitatea din Iași, diploma de licențiat în științe istorice a lui C. Dascălu, păstrat în arhiva familiei Dascălu.

Fig. 4. Atestate de înscriere la Universitatea din Berlin – Facultatea de Filosofie, 13 dec. 1907, păstrate în arhiva familiei Dascălu.

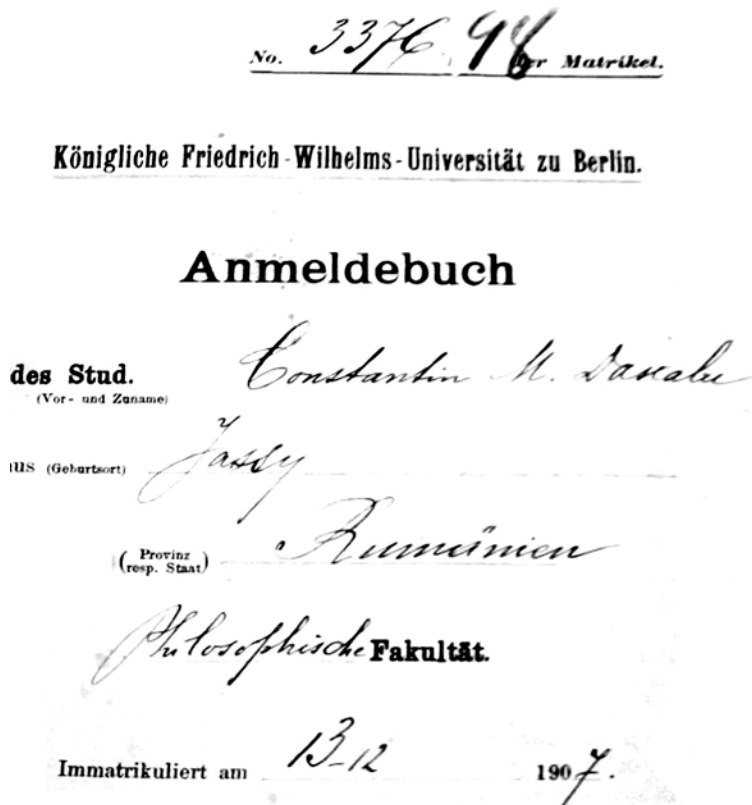

Fig. 5. Prima pagină a carnetului de student – carnet de înregistrare, Universitatea din Berlin. Muzeul de Istorie a Moldovei, inv. nr. 23091

Unter dem Schutze
Seiner Majestät des Deutschen Kaisers
und Königs von Preussen
Wilhelm II.

Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität.

Nachdem Herr *Constantin Dascalu*
aus *Sassij*
sich mit Handschlag an Eidesstatt feierlich verpflichtet hat,
die Gesetze und die Vorschriften für die Studierenden treu und
gewissenhaft zu beobachten, wird er als
Student der philosophischen Fakultät
unter die akademischen Bürger der Universität aufgenommen.

Bonn, den *22.* November 1910.

 Der Rektor
Sorn

Königlich Preussische Rheinische
Friedrich-Wilhelms-Universität
zu
BONN

Akad. Jahr 19 *10/11* Nr. *849* des Universitätsaltbuchs

Anmeldebuch
des Stud. *Phil.* Herrn *Constantin Dascalu*
aus *Sassij*
eingetragen in das Album der *Philol.*
Fakultät durch
deren zeitigen Dekan *Kudg*
am *25* ten *11* 1910

Fig. 6. Atestatul de înscriere la Universitatea din Bonn – Facultatea de Filosofie, 22 nov. 1910, păstrat în arhiva familiei Dascălu și prima pagină a carnetului de student – carnet de înregistrare, Muzeul de Istorie a Moldovei, inv. nr. 23092

Herr Cand. *Constantin Dascalu*
wird ersücht, sich
zum Zweck der Doctor-Prüfung:
Mittwoch, den *17. Juli* 1912, um *3 1/2* Uhr
vor diesem Termin bei folgenden Herren persönlich zu melden.

Fächer	bei Professor	Wohnung	Sprechstunde
I. Hauptfach <i>Philologie</i>	<i>Loeschke</i>	<i>Königspl. 53</i>	<i>Mo. Mi. 2-4</i>
II. Nebenfächer			
1. <i>Altgriechisch</i>	<i>Wilcken</i>	<i>Königspl. 20</i>	<i>Di. Fr. 10-11</i>
2. <i>Philosophie</i>	<i>Kielpe</i>	<i>Königspl. 5</i>	<i>Mo. Mi. Fr. 9-10</i>

Den Empfang dieser Mitteilung wollen Sie bestätigen.

Der Decan.

Fig. 7. Universitatea din Bonn, informare pentru prezentarea la examenul de doctorat programat pentru data de 17 iulie 1912, document păstrat în arhiva familiei Dascălu

I. Bonn, den *28. November* 1912.

An
Herrn *Laurențiu Dascalu*.

Nach Abschnitt VI der Promotionsbestimmungen soll die feierliche Promotion in der Regel innerhalb der ersten 6 Monate nach der Promotionsprüfung stattfinden. Ich mache Sie darauf aufmerksam, dass Ihnen am *Freitag, 11. September* 1912 um 12 Uhr Gelegenheit gegeben ist, an der feierlichen Promotion teilzunehmen.

Wenn Sie dies beabsichtigen, erbitte ich umgehende und bestimmte Bereiterklärung sowie baldige Einsendung der Quittung über die II. Ratenzahlung 190 Mk. inkl. Diplombkosten (**spätestens drei Tage vorher**), im andern Falle aber wenigstens eine allgemeine schriftliche Angabe über den von Ihnen in Aussicht genommenen Termin.

Den Empfang dieses Schreibens wollen Sie mir bescheinigen.

Der zeitige Dekan:

Fig. 8. Universitatea din Bonn, informare pentru prezentarea la festivitatea de decernare a titlului de doctor, programat pentru data de 20 decembrie 1912, Muzeul de Istorie a Moldovei, inv. nr. 23090

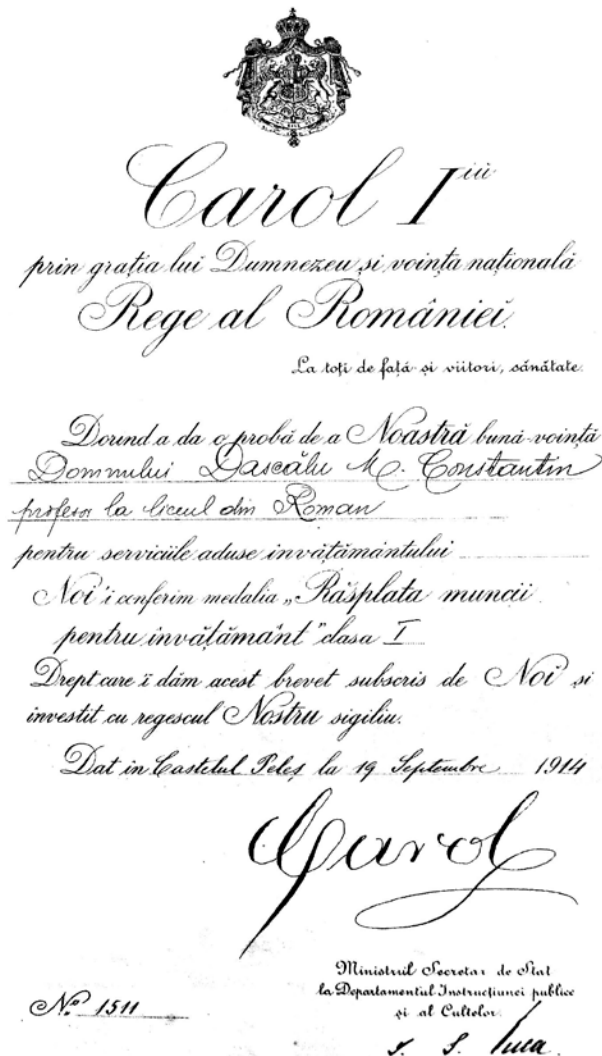

Fig. 9. Diploma de acordare a medaliai Răsplata muncii pentru învățământ, clasa I, 19 septembrie 1914, păstrată în arhiva familiei Dascălu

Fig. 10. Brevetul de acordare a medaliei Avântul Țării, 14 ianuarie 1914, păstrat în arhiva familiei Dascălu

Fig. 11. Brevete de acordare a medaliei Crucea comemorativă a războiului 1916-1918 cu baretele Ardeal, Carpați, Mărășești la 1 iulie 1920 și cu baretele Ardeal, București 1918 la 15 martie 1922, documente păstrate în arhiva familiei Dascălu

Fig. 12. Brevetul de acordare a medaliei Victoria, a marelui război pentru civilizație 1916-1921, 10 octombrie 1924 și cel pentru Steaua României în grad de cavaler, cu însemne civile, 13 februarie 1926, documente păstrate în arhiva familiei Dascălu

Glasul Nostru

Organ al Asociației Generale a Pers. Rd-tiv al șc. secundare de orice categorie din țară

Redacția și Administrația
ROMAN, STR. M. EMINESCU, 2 — ROMAN
Prim redactor, ION BUTNARU
ABONAMENTE 1 an 100 lei
Administrator, ION UȘOVIȚEANU

Intristată Adunare,

(Discurs ținut de dl. prof. Al. Epure la înmormântarea lui Const. Dascălu)

Cu o inimă îndoliată, dar cu o vază înfrântă, de adunare în jurul lui, în ziua de ieri, la cimitirul din Iași, s-a înmormântat profesorul nostru, dl. Constantin Dascălu, care timp de aproape un deceniu și jumătate a fost profesor de fizică și matematică la Liceul „Sf. Sava” din Iași.

Profesorul Dascălu, dl. Al. Epure, a vorbit la înmormântare despre viața și activitatea profesională a profesorului nostru, despre caracteristicile sale de om și de profesor, despre contribuția sa la învățământul românesc și la știința fizicii.

Profesorul Dascălu a fost un om deosebit de modest și de simțitor. El a fost un om care a trăit în lume și a lucrat pentru ea. El a fost un om care a avut o viață plină de activitate profesională și de preocupări științifice.

CONSTANTIN DASCĂLU

Profesorul Dascălu a fost un om deosebit de modest și de simțitor. El a fost un om care a trăit în lume și a lucrat pentru ea. El a fost un om care a avut o viață plină de activitate profesională și de preocupări științifice.

Profesorul Dascălu a fost un om deosebit de modest și de simțitor. El a fost un om care a trăit în lume și a lucrat pentru ea. El a fost un om care a avut o viață plină de activitate profesională și de preocupări științifice.

Profesorul Dascălu a fost un om deosebit de modest și de simțitor. El a fost un om care a trăit în lume și a lucrat pentru ea. El a fost un om care a avut o viață plină de activitate profesională și de preocupări științifice.

Un permanent savant

Profesorul Dascălu a fost un om deosebit de modest și de simțitor. El a fost un om care a trăit în lume și a lucrat pentru ea. El a fost un om care a avut o viață plină de activitate profesională și de preocupări științifice.

Profesorul Dascălu a fost un om deosebit de modest și de simțitor. El a fost un om care a trăit în lume și a lucrat pentru ea. El a fost un om care a avut o viață plină de activitate profesională și de preocupări științifice.

Profesorul Dascălu a fost un om deosebit de modest și de simțitor. El a fost un om care a trăit în lume și a lucrat pentru ea. El a fost un om care a avut o viață plină de activitate profesională și de preocupări științifice.

Rânduri postume

Profesorul Dascălu a fost un om deosebit de modest și de simțitor. El a fost un om care a trăit în lume și a lucrat pentru ea. El a fost un om care a avut o viață plină de activitate profesională și de preocupări științifice.

Profesorul Dascălu a fost un om deosebit de modest și de simțitor. El a fost un om care a trăit în lume și a lucrat pentru ea. El a fost un om care a avut o viață plină de activitate profesională și de preocupări științifice.

Profesorul Dascălu a fost un om deosebit de modest și de simțitor. El a fost un om care a trăit în lume și a lucrat pentru ea. El a fost un om care a avut o viață plină de activitate profesională și de preocupări științifice.

La înmormântarea lui Const. Dascălu

Profesorul Dascălu a fost un om deosebit de modest și de simțitor. El a fost un om care a trăit în lume și a lucrat pentru ea. El a fost un om care a avut o viață plină de activitate profesională și de preocupări științifice.

Profesorul Dascălu a fost un om deosebit de modest și de simțitor. El a fost un om care a trăit în lume și a lucrat pentru ea. El a fost un om care a avut o viață plină de activitate profesională și de preocupări științifice.

Profesorul Dascălu a fost un om deosebit de modest și de simțitor. El a fost un om care a trăit în lume și a lucrat pentru ea. El a fost un om care a avut o viață plină de activitate profesională și de preocupări științifice.

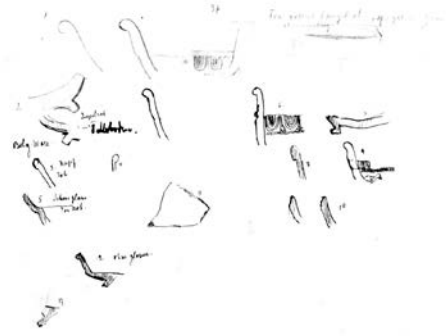

Profesorul Constantin Dascălu

Fig. 13. Glasul Nostru, 1 Decembrie 1935, an II, nr. 38, număr omagial consacrat prof. Constantin Dascălu, document păstrat în arhiva familiei Dascălu

Catalog prezentat
al colecțiunii arheologice a dlui Gr. C. Buțureanu

33 (ca 9 pag. scris)

Cucuta

- 7 croti: femei: intregi și unuț ca la buni și alți - 1 cu piersică de lemn.
- 1 " barbute: intregi cu capul piersică.
- 24 " necompleți: doi compesiși, una cu gâmbul tăiat.
- 64 " " "
- 6 " barbute
- 5 " " necompleți
- 6 greutate: de lut rotunde
- 10 " " " conice
- 4 vase mari: acortate
- 3 " " " torte
- 26 " mici: acortate
- 5 " " " ca torte
- 6 croti animale: complete ca și croti animale necomplete
- 3 țepore de sticlă și 2 țepore de gresie
- 30 vase mici: lucrate în sașii de lăncă și țigăni.
- 60 " " " acortate și rezistive.
- 25 " " " " acortate
- 20 " " " " lucrate în formă de rezistivitate
- 54 vase lucrate în sașii de lăncă și țigăni în rezistivitate
- 29 fusiole complete, iar 6 fusiole necomplete:
- 5 țărâni colorate: compesiși, una 20 țărâni colorate: țărâni colorate
- 60 bușoale mici: acortate (unele) și 100 bușoale: acortate
- 8 bușoale: din pământ ars în formă, 20 bușoale: pământ ars și bușoale
- 20 bușoale: pământ acortate: țigăni și bușoale: acortate și țigăni
- 120 bușoale: pământ și lucrate, unele animale, dat și masele
- 1 piersică: de mărșă

Pădăteni

- 1 croti: femei, latente complete
- 1 " " " în bucăți: nouă forme necomplete
- 2 " forme rudimentare mici:
- 2 " mici
- 12 " necompleți: doi compesiși (forma tuberculată)
- 14 " " " și unuț parte de corp (cu tubercul)
- 5 greutate: de lut complete rotunde plate
- 3 " " " frunzi și piersică
- 2 vase mici:
- 1 vase mici: Madisior cu trei gaurile verticale
- 41 idoli: (animale)
- 7 țepore de gresie acortate
- 11 " " " gaură jumătate
- 14 vase mici: lucrate în sașii de lăncă și țigăni: croti
- 11 vase lucrate în sașii rezistive etc.
- 6 coarne de cerb și: unele lucrate altă formă
- 10 fusiole complete
- 4 vase lucrate
- 50 vase de gresie: lucrate și compesiși
- 10 țărâni de oală: simple sau rezistive și 10 vase: pământ ars și lucrate, unele de animale (rudimentare)

Fig. 14. Extras din Catalogul prescurtat al colecțiunii arheologice a dlui Gr. C. Buțureanu, Muzeul de Istorie a Moldovei, inv. nr. 23088

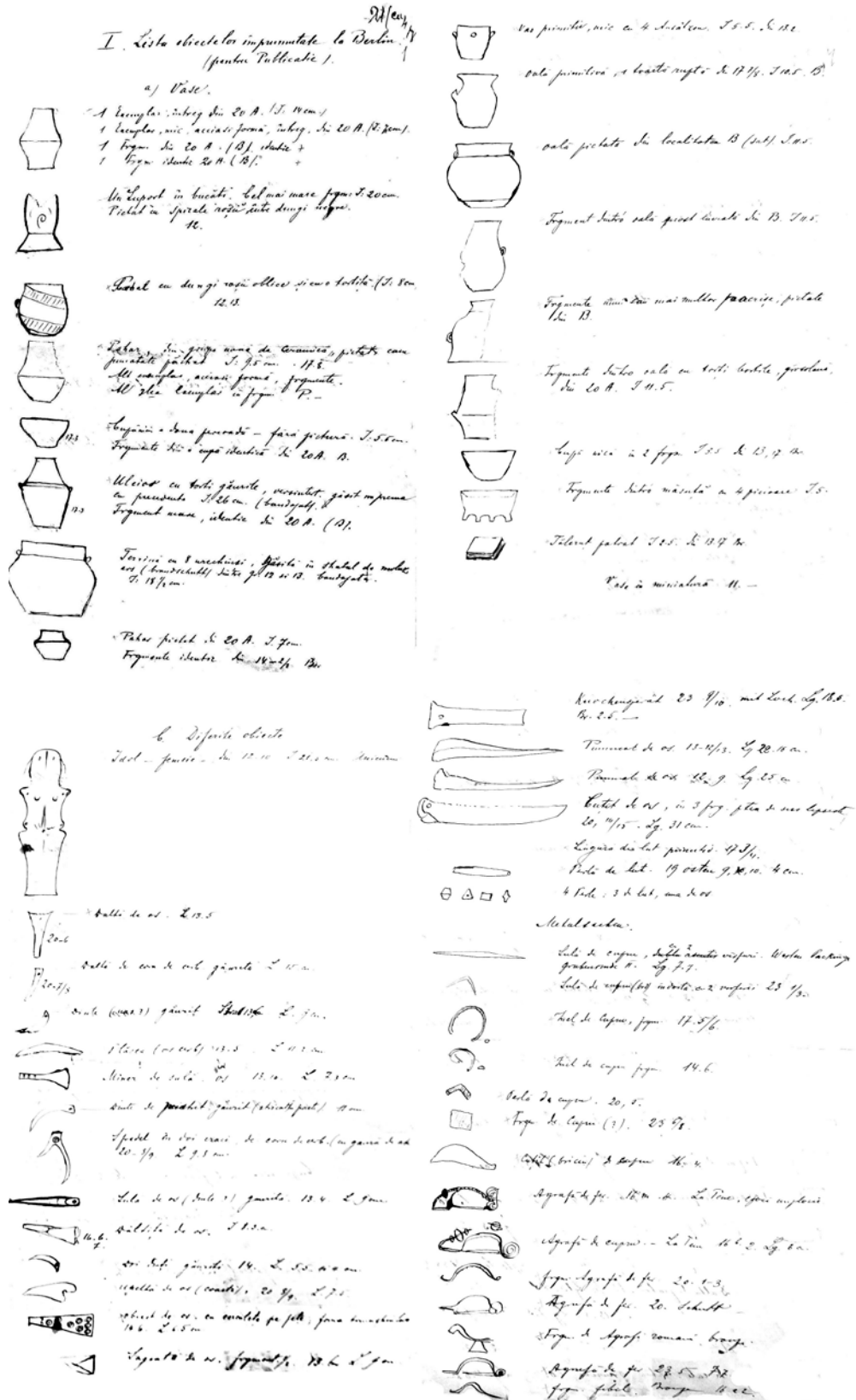

Fig. 15. Extras din Lista obiectelor descoperite de H. Schmidt și împrumutate la Berlin, Muzeul de Istorie a Moldovei, inv. nr. 23088

Die Annahme von ... Vorlesungen wird

5. - M. Audieringeld 1,50 M. bezahlt.
2. - Ak. Krank-Kasse
0,50 - Studentenfonds
So. 7,50 M.

Winter Semester. Von 1907 bis 1908

Lfd. No.	Lehrer und Vorlesungen	n.	Vorwerk des Quätors
1.	Bei Herrn Prof. K. Reule von Stadony Einführung in die Archaische Archaische Übungen	15	
2.	Bei Herrn Prof. Wölfflin Einführung in die Kunstgeschichtliche Übungen	-	
3.	Bei Herrn Prof. K. Reule von Stadony über die Kunstgeschichtliche Archaische Übungen	-	
4.	Bei Herrn Prof. Reule von Stadony über die Kunstgeschichtliche Archaische Übungen	20	
5.	Bei Herrn Prof. Reule von Stadony Geschichte der Kunstgeschichte des Mittelalters	-	
6.	Bei Herrn Prof. Wölfflin Kunstgeschichtliche Übungen	20	
7.	Bei Herrn Prof. Wölfflin über die Kunstgeschichtliche Übungen	-	
8.	Bei Herrn Prof. Reule von Stadony Epigraphische Arch. Übungen	-	
9.	Bei Herrn Prof. Wölfflin Übungen	-	
10.	Bei Herrn	-	

5. - M. Audieringeld
2. - Ak. Krank-Kasse
0,50 - Studentenfonds
So. 7,50 M.

Winter Semester. Von Michaelis 1907 bis Michaelis 1908

Lfd. No.	Lehrer und Vorlesungen	n.	Vorwerk des Quätors
1.	Bei Herrn Prof. Reule von Stadony Geschichte d. griechischen Sculptur	15	
2.	Bei Herrn Prof. Reule von Stadony Archaische Übungen	-	
3.	Bei Herrn Prof. Reule Einführung in die Kunstgeschichte	10	
4.	Bei Herrn Prof. Reule Griechische Bildnerarbeiten	10	55
5.	Bei Herrn Prof. Reule Archaische Übungen	-	
6.	Bei Herrn Prof. Wölfflin Vergleichende Geschichte der Renaissance	20	
7.	Bei Herrn Prof. Wölfflin Kunstgeschichtliche Übungen	-	
8.	Bei Herrn Dr. H. Schmidt Vergleichende Kulturen im Mittelalter	-	
9.	Bei Herrn Prof. Wölfflin Die spätere Kunst der Griechen in Rom	-	
10.	Bei Herrn Prof. Wölfflin Über die Kunst der Renaissance	-	

5. - M. Audieringeld
2. - Ak. Krank-Kasse
0,50 - Studentenfonds
So. 7,50 M.

Sommer Semester. Von 22 April 1908 bis 14 August 1908

Lfd. No.	Lehrer und Vorlesungen	n.	Vorwerk des Quätors	Eigenhändige Einzeichnung der Lehrer:			
				Anmeldung	Datum	Abmeldung	Datum
1.	Bei Herrn Prof. K. Reule von Stadony Geschichte d. griech. Sculptur & Archaische Übungen	15		K	6/5		
2.	Bei Herrn Prof. Reule von Stadony Sappho von Athen	10		Reule	6/5		
3.	Bei Herrn Prof. Reule von Stadony Archaische Übungen	-		Reule	6/5	Reule	7/5
4.	Bei Herrn Prof. Wölfflin über die Kunstgeschichte	20		W	12/10		
5.	Bei Herrn Dr. H. Schmidt Vergleichende Kulturen des Mittelalters	-		H. Schmidt			
6.	Bei Herrn Prof. Wölfflin Die spätere Kunst der Griechen in Rom	-					
7.	Bei Herrn Dr. W. Wölfflin Archaische Übungen	20		Wölfflin	11/5		
8.	Bei Herrn Prof. K. Reule von Stadony Einführung in die Kunstgeschichte	10		K	6/5		
9.	Bei Herrn Prof. Reule von Stadony Archaische Übungen	-		Reule	11/5	Reule	11/5
10.	Bei Herrn Prof. Wölfflin Vergleichende Kulturen im Mittelalter	-		Wölfflin	11/5	Wölfflin	11/5

Fig. 16. Extrase din carnetul de student, Universitatea din Berlin. Muzeul de Istorie a Moldovei, inv. nr. 23091

Die Titel der Vorlesungen sind so einzutragen, wie sie im Vorlesungs-Verzeichnis aufgeführt sind.

Winter halbjahr 1910/11.

Angenommene Vorlesungen	Vermerk des Quästors über die Gebühren	Bescheinigung des Dozenten über den Tag der Anmeldung	Abstempelung auf dem Sekretariat bzw. bei den Dekanen am Schluss des Semesters	Bemerkungen
Bei Herrn Prof. Dr. G. Loeschke Die Kultur d. Rheinlande in vorrömischer u. röm. Zeit	18 Mk bez.	} 24/XI Loeschke	Abgemeldet BONN, 4 - APR. 11 	Annahme u. Anmeldung von Vorlesungen bis 24. d. Mts. gestattet. BONN, 1910 Der Rektor. John 5 Mk Audit-Geld 2,50 Mk Bibliothekgebühr 2,50 Mk Krankenk.-Beitrag sind gezahlt. Storven 29/11
Bei Herrn Prof. Dr. G. Loeschke Archäologische Übungen	gr.			
Bei Herrn Prof. Dr. Willers Numismatische Übungen	gr.			
Bei Herrn Prof. Dr.				

Die Titel der Vorlesungen sind so einzutragen, wie sie im Vorlesungs-Verzeichnis aufgeführt sind.

Winter halbjahr 1911/12.

Angenommene Vorlesungen	Vermerk des Quästors über die Gebühren	Bescheinigung des Dozenten über den Tag der Anmeldung	Abstempelung auf dem Sekretariat bzw. bei den Dekanen am Schluss des Semesters	Bemerkungen
Bei Herrn Prof. Dr. G. Loeschke Homes Ges. aus Bonnerischen Archäol. (Kunstgeschichtl. Th.)	18 Mk bez.	} 18/XI Loeschke		5 Mk Audit-Geld 2,50 Mk Bibliothekgebühr 2,50 Mk Krankenk.-Beitrag sind gezahlt. Storven 16.11.11
Bei Herrn Prof. Dr. G. Loeschke Archäologische Übungen	gr.			
Bei Herrn Prof. Dr. Willers Römische Kunst.	5 Mk bez.			
Bei Herrn Prof. Dr. Willers Numismatische Übungen	gr.			
Bei Herrn Prof. Dr.		W. Illers 14/11		
Bei Herrn Prof. Dr.		W. Illers 14/11		

Die Titel der Vorlesungen sind so einzutragen, wie sie im Vorlesungs-Verzeichnis aufgeführt sind.

Sommer halbjahr 19

Angenommene Vorlesungen	Vermerk des Quästors über die Gebühren	Bescheinigung des Dozenten über den Tag der Anmeldung	Abstempelung auf dem Sekretariat bzw. bei den Dekanen am Schluss des Semesters	Bemerkungen
Bei Herrn Prof. Dr. Loeschke Griech. Kunstgeschichtl. Th.	18 Mk bez.	} 21/V Loeschke		Annahme u. Anmeldung von Vorlesungen bis 24. d. Mts. gestattet. BONN, 2 - MAI 1912 Der Rektor Wibben 5 Mk Audit-Geld 2,50 Mk Bibliothekgebühr 2,50 Mk Krankenk.-Beitrag sind gezahlt. Storven 29/11
Bei Herrn Prof. Dr. Loeschke Archäol. Übungen	gr.			
Bei Herrn Prof. Dr. Willers Griechische Jenseits	gr.			
Bei Herrn Prof. Dr. Willers Archäol. Übungen	gr.			

Fig. 17. Extrase din carnetul de student, Universitatea din Bonn.
Muzeul de Istorie a Moldovei, inv. nr. 23092

Dragă Mamă,

Am primit cartea matală postală; mi'am găndit mult dacă
trebuie să-ți mai scriu aceste rânduri, și poate ar fi fost
mai bine să nu-ți le scriu, căci năsu, nici o bucurie să-ți
spun. Sunt ce-ții sunt bune titlurile și succesele cânt
sufletul ți-i amarăt. Ți scriu toate spaturile, ca toate ^{în pătura} înfloarea
într-o ca. învercată, Elena a dus lucrurile până acolo, că
ca nu vad cum se vor ieși lucrurile ~~ca să văd ca un flip si~~

Nu m'am însurat pentru avere, nici post după suflet
nimă mi, nici din dragoste; ci numai fiindcă m'am căutat
să-ni iau nici slugă, dar nici stăpân. Nu urăsc lumea
dar știu ce-i lumea și sufletul meu nu se poate deprinde
cu viața de astăzi; am crezut că mi-am găsit tovarăsa cu
care inimă curată era. Ci am căutat crezut că am găsit
tovarăsa cu inimă curată, care să ^{va} împartă cu inutul, cu
cu sunt ^{nu mai} simți aici oameni pentru cari fac lărgă ocupată în familie
o cantă în casă, în izbica nevastă și a copiilor. Nu urăsc lumea
dar știu ce-i lumea și nu-mi place viața de astăzi. Dar Elena
n'a vrut să mă pricăpă. Dacă asi fi fost și eu ca alții, sunt
sigur că lucrurile ar fi mers mai bine. Dar eu nu pot fi cât
cum ni-i firea mea. Pentru mine ^{cașnicia} e lucru sfânt, nu
desmierdări fătornice și prefăcatori, ci ^{cu încredere în căminul de casă} statornice, încredere
și curățenie ^{și} sunt după mine ^{lașitate} căminii. De cât ori
m-i-am dat exemple viața droașta frumoasă, viața casăca limbită
a părintilor mei, dar Elena rădornică și Elena curioasă alte viațe
cu învercată constată că peca de timpuriu a avut ocazie să curăse
altfel de căsnicie. De aceea nici nu poate crede că eu ar fi altfel.
Dar eu sunt cu sufletul împărțat și mi-i marșora toate lumea
care m'a curăsat: eu nu mă conduc după ochii lui, ci după cum
sunt ^{în} sufletul meu. Cum a crezut Elena că trebuie să-mi apreciez
statornicia? Cu neîncredere, cu ură, cu faște nevedrice de o femeie
limbită. Nu doare în suflet, căci până astăzi cred că n'am fost
dintru aici oameni, cari să merite asemenea răsfăță din partea nevastă.
Am răbdat mult timp, și mult, dar acum nu mai pot răbda
mi'am descurtat de toate și numai datoră căta copii mi
silită să mi-mă scriu parșez limbită și curățat.

Așa stau lucrurile, dragă Mamă; cred că-ți va fi greu
să-ți crezi, după ca mamă, și mai ales după cele ce-ți s'au
povestit. Dar adevărul curat e așa cum ți l' spun eu.

Te doresc sanală matală și Fată.

Santări de mamă Iela
Cortica

Fig. 18. Ciorna unei scrisori adresată de Constantin Dascălu mamei sale, document nedatat, Muzeul de Istorie a Moldovei, inv. nr. 23095, fila 1 verso